

KNYGOS

Šiuolaikiško meninio ugdymo idėjų sklaida

Rimantė Kondratienė

Profesoriaus J. Kievišo mokslinė monografija, kurią išleido Baltarusijos muzikos akademija rusų kalba (Кевішас, 2007), išversta į ukrainiečių kalbą (Кевішас, 2008). Ji papildyta leidėjų įžanga, autoriaus pratarme ukrainietiškam leidimui, žiniomis apie autorių. Kadangi ukrainiečių kalbą Lietuvoje mažai kas supranta, aktualu aptarti kai kuriuos knygoje pristatytus leidėjų vertinimus ir naujoje pratarinėje autoriaus išskirtus meninio ugdymo teorijos aspektus.

Įžangoje, kurią parašė profesorė A. Rastrygina (Кевішас, 2008, p. 3), paaiškinama, kad leidėjų dėmesį patraukė knygoje pristatoma mokinio muzikinės kultūros tapsmo koncepcija – teoriniai pagrindai, kuriais remiantis ugdymo erdvės centre yra mokinys. Pažymima, kad toks ugdymas šiandien yra pagrindinis mokinio socializacijos būdas, galintis suteikti asmenybei būdingų charakteristikų raidą. Pabrėžiama, kad pristatyta mokinio kultūros tapsmo koncepcija grindžiamas ugdymas atitinka nuostatas, kurios akcentuojamos UNESCO, Europos Sąjungos ir kitų tarptautinių organizacijų dokumentuose, vertinančiuose potencialias meno ir kultūros galimybes ugdyti jaunąją kartą.

Profesorė A. Rastrygina išskiria aptartą

meno ir kultūros tarpusavio priklausomybę meninio ugdymo procese, jų reikšmę sisteminant ugdytinio kultūros tapsmą, galimybes modeliuoti muzikinį ugdymą kaip mokinio kultūros rekonstrukcijos prielaidą. Šiuo požiūriu vertinama muzikinės veiklos struktūra, jos kaita ugdymo procese, tarpasmeniniai santykiai skatinant kūrybinę veiklą ir kūrinio interpretaciją. Atkreipia dėmesį į asmens saviraiškos paskirties traktavimą ugdymo procese ir tuo grindžiamą siūlomos koncepcijos šiuolaikiškumą bei dinamiškumą, į aprobuo-tų principų sistemą, logišką turinio ir tyrimo rezultatų pristatymą. Teigia, kad suformuluota ir pagrįsta koncepcija yra svarus indėlis tobulinant muzikos pedagogiką, mokinių meninį ugdymą, skatinantį jų kultūros meninę rekonstrukciją.

Mokslinės monografijos autorius profesorius J. Kievišas ukrainietiškam leidimui parašytoje pratarinėje (Кевішас, 2008, p. 7) išryškina knygoje atskleistus meninio ugdymo teorijos aspektus. Jis remiasi požiūriu, kad meno esmė – žmogaus vidaus pasaulio raiška. Pedagoginiame procese reikia palankių sąlygų, kurių kontekste galėtų atsiskleisti ugdytinio vidaus pasaulis, pasireikšti individuali kultūra. Tai lemia demokratinį ugdymo pobūdį ir ati-

tinkamą asmens kultūros kaitą. Todėl aktualu vertinti meno ir asmens kultūros pasireiškimui tinkamą pedagoginį procesą. Autorius akcentuoja, kad tokios sąlygos susidaro, kai mokymo paradigma grindžiamas procesas pakeičiamas šiuolaikiniu ugdymu, kuris pritaikytas skatinti asmenybės tapsmą.

Aptartas meninis ugdymas yra socialiniu požiūriu nulemtas poveikis asmenybės tapsmui, nes pedagoginio proceso ypatybės atspindi visuomenės kultūrą, o meno studijas koreguoja pedagoginės sąlygos. Todėl, kaip teigia autorius, meninio ugdymo negalima vertinti apsiribojant tik meno poveikiu mokinio kultūrai – būtina vertinti ir pedagoginio proceso poveikį. Taip atsiskleidžia meninis ugdymas kaip visuminio poveikio asmenybei būdas, o ne tik kaip meno pažinimo būdas, skatinantis ribotus individualios kultūros pokyčius. Šie skirtumai svarbūs vertinant pedagoginio proceso pobūdį ir visuminį poveikį asmens kultūrai.

Monografijos autorius aptaria, kaip demokratizuoti ugdymo procesą, o meno dalyko studijomis skatinti mokinio bendrosios ir meninės kultūros kaitą. Jis siūlo meninio ugdymo teorinių pagrindų sistemą ir pagrindžia mokinio muzikinės kultūros tapsmo koncepciją. Ši pristatoma remiantis muzikiniu ugdymu kaip vienu iš meninio ugdymo būdų. Koncepcijos esmė – pedagoginiame procese individuali kultūra kinta skatinant mokinio saviraišką, o jo kintanti kultūra lemia ugdymo turinio po-

kyčius. Tai svarbu ir meno studijų, ir demokratinės kultūros ugdymo atžvilgiu. Todėl koncepcija vertinama ir kaip mokinio kultūrą, ir kaip meninį ugdymą rekonstruojantis bei sisteminantis veiksnys (Кевішас, 2008, p. 9).

Autorius teigia, kad taikant šią koncepciją susiejamos meno studijos ir individualios kultūros ugdymas į bendrą visumą. Tačiau tai įgyvendinti gali tik tinkamai parengtas mokytojas, gebantis koordinuoti mokinio kultūros tapsmo, o ne vien meno dalyko žinių perteikimo procesą.

Aptartos koncepcijos paskirtis yra keisti (palyginti su tradiciniu mokymu) meno studijų organizavimo strategiją – remiantis suformuluotais teoriniais pagrindais, pažymi autorius, atsiskleidžia galimybės ugdymo subjektams kurti pedagoginę ir meninę realybę, o ne tik pripažinti ir remtis kieno nors jau sukurta. Taigi, koncepcija esmingai pagilina meno studijų organizavimo teoriją ir atskleidžia meninio ugdymo galimybes skatinti demokratinės kultūros raidą. Tai ir žymi siūlomos koncepcijos teorinį bei praktinį reikšmingumą.

Dėkodamas už atliktą darbą knygos leidėjams, prof. J. Kievišas reiškia viltį, kad bendros pastangos pratęs istorijoje susiklosčiusius abiejų tautų kultūrinius ryšius.

Džiugu, kad mūsų meno edukologų darbai, jų keliamos idėjos sklinda užsienyje. Tikėsimės, kad ši mokslinė monografija bus išleista ir lietuvių kalba, o pasiūlyta koncepcija padės tobulinti meninį ugdymą Lietuvos mokyklose.

LITERATŪRA

Кевішас І. Становление музыкальной культуры школьника. Монография. Минск, Белорусская государственная академия музыки, 2007. 258 с.

Кевішас І. Становлення музичної культури школяра. Монографія. Міністерство освіти і науки України, Кировоградський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка, 2008. 288 с. (papildytas vertimas į ukrainiečių kalbą).